

5773

Torah from Around the World

אם אין קמת אין תורה ואם אין תורה אין קמת
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 8 juni 2013 / 30 siewan 5773
Sidra Korach, Bemidbar [Numeri] 16:1-18:32
Tanach blz. 300-307
Haftara: Jechezkeel 37:15-28
Tanach blz. 1115-1116

Commentaar: rabbijn James Greene, [Addison-Penzak Jewish Community Center, Los Gatos, Californië.](#)

Vertaler: Paula Reisner

[Het Engelse origineel](#)

Constructieve kritiek

Onze traditie geeft Korach een negatief vonnis. De rabbijnen verhalen over correct en fout, zwart en wit, goed tegenover kwaad, Mosjé tegen Korach. Zij zien een vertelling waarin Mosjé Gods regels verdedigt. Maar ik geef er de voorkeur aan het anders te vertellen. Voor mij is het verhaal van Korach het verhaal van een man die de structuur van het priesterlijke systeem betwist. Hij benadert Mosjé om te onderzoeken waarom het systeem van priesterlijke superioriteit bestaat: „De Leviet Korach, de zoon van Jitshar, de zoon van Kehat, de zoon van Levi, en de Reoevenieten Datan en Aviram, de zonen van Eliav, en On, de zoon van Pelet, kwamen tegen Mosjé in opstand. Ze werden gesteund door tweehonderdvijftig leiders van de Jisraëlieten, achtenswaardige mannen, de aanzienlijkste van de gemeenschap. Ze stelden zich tegenover Mosjé en Aharon op en zeiden tegen hen: U matigt u te veel aan. Want de hele gemeenschap, zij allemaal, zijn heilig, en de Eeuwige is in hun midden. Waarom voelt u uzelf boven de gemeenschap van de Eeuwige verheven?” [Bemidbar/Numeri 16:1-3]

Voor mij, is het sleutelwoord hier „zij allemaal”, de hele gemeenschap is heilig. Korach zegt niet dat hij alleen de rechtmatige leider van de Jisraëlieten is, alleen dat we misschien een meer democratische structuur in overweging moeten nemen. Het lijkt op het eerste gezicht

een waardevolle vraag – wellicht één die velen van ons Mosjé gevraagd zouden hebben als de gelegenheid zich had voorgedaan. En toch is Mosjé's reactie er één van verachting en verloochening. Hij laat Korach, Datan en Aviram halen en kondigt aan dat God de uiteindelijke beslissing zal maken over wie het bij het juiste eind heeft en wie niet. Uiteindelijk wint Mosjé. Korach en zijn volgelingen worden opgeslokt door de aarde en de Jisraëlieten vervolgen hun reis.

Alhoewel bijna alle rabbijnen ten gunste van Mosjé redeneren, is er één leraar van onze traditie, rabbijn Simcha Bunim, die een fantastisch inzicht heeft over Mosjé's gedrag. Hij brengt te berde dat „Mosjé faalde bij het zorgen voor vrede onder de Israëlieten tijdens deze, voor hem grootste uitdaging, want hij nam niet de moeite om naar hen toe te gaan en deed geen poging hen tot bedaren te brengen. In plaats daarvan bleef hij in zijn tent en liet hij hen bij zich brengen.” (Iturei Tora, parasjat Korach). Mosjé miste de kans om zijn leiderschap neer te zetten door eisen te stellen in plaats van voor vrede te zorgen.

Rabbijn Zelig Pliskin, een rabbijn van deze tijd, schrijver van *Growth through Torah* (blz. 340) merkt op: „Als men betrokken is bij een persoonlijk conflict, focus dan niet op wie er gelijk of ongelijk heeft, maar focus op vrede. Vraag jezelf af, 'Wat kan er worden gezegd of gedaan, opdat alle betrokkenen tevreden zijn?' ” Mosjé vraagt zich dit niet af. Als hij Korachs klachten hoort, valt hij op zijn gezicht. In plaats van aan de bezwaren van sommige van de Jisraëlitische leiders tegemoet te komen, steekt Mosjé zijn kop in het zand en beklaagt zich omdat hij zich belaagd voelt. In de hitte van de strijd ziet hij de mens over het hoofd, en door zo te handelen verliest hij de gelegenheid om een Ik-Gij uitwisseling te hebben met Korach. Hij doet de zaak af door van Korach een 'object' te maken: een lastpost met wie korte metten moet worden gemaakt. Hij is niet in staat om Korach te vragen, ofwel in gedachten of in het openbaar, hoe hij de situatie tot een vredig einde kan brengen.

Maar niet alleen Mosjé valt dit grote misverstand in de sidra van deze week te verwijten. Ook Korach faalt om Mosjé's rol als een geheiligde leider te begrijpen. In plaats van de gemeenschap op te bouwen, graaft Korach met zijn opstandige houding alleen maar een gat in de grond. Dat metaforische gat opent zich uiteindelijk en verzwelgt Korach en zijn volgelingen. Ook hij miste, net als Mosjé, de kans om een bouwer van de gemeenschap te zijn – zijn falen om op een constructieve manier kritiek te uiten leidt tot een afschuwelijk einde, zoals verwoord in onze sidra.

Eén van de gaven van progressief Jodendom is de kunst om op een geheiligde manier kritiek te uiten. Maar die kritiek gaat samen met een heilige verantwoordelijkheid: om op zo'n manier kritiek te geven dat we onze gemeenschap opbouwen. Als we onze traditie en de teksten die onze voorouders ons nagelaten hebben, beter proberen te begrijpen, zijn we verplicht om manieren te zoeken die ons met elkaar koppelen en die ons binden aan de zoektocht naar God van onze voorouders. Progressief Jodendom moedigt ons aan om lastige vragen te stellen, teneinde de natuur van God, onze rol in de wereld, en de voortdurende ontwikkeling van het Jodendom beter te begrijpen. Maar het is ook verstandig om van deze sidra te leren en niet dezelfde fouten te maken als Mosjé en Korach. Als, zoals mijn leraar rabbijn Richard Hirsh eens aanvoerde tijdens een les, Jodendom zich vanuit het volk omhoog ontwikkelt en niet naar beneden de berg af, dan moeten we ons open stellen voor vragen, op welke wijze ze ons ook worden gesteld.